

négy vonatot küldenek Kelet-Szlovákián át a Kassa–Eperjes–Muszyna–Tarnów–Krakkó útvonalon Auschwitzba.²²

Miután döntöttek a szállítások ütemezéséről és útvonaláról, már csak egy problémát kellett megoldani a deportálások beindítása előtt. El akarták kerülni az abból származó esetleges bonyodalmakat, hogy ellenséges vagy semleges államok polgárai keveredjenek az általános magyar zsidóellenes programba, valamint a deportált zsidók vagyonának kezeléséből származó bonyodalmakat. A lehetséges komplikációk megelőzése és megoldása érdekében a német külügyminisztérium már április 6-án javasolta, hogy Adolf Hezinger és Saucken követet – mindketten az *Inland II.* osztályhoz tartoztak – négy-nyolc hétre küldjék Budapestre, hogy „a zsidókérdés megoldásának tanácsadóiként” tevékenykedjenek.²³ Április 12-én Veessenmayer kérte, bízzák meg Hezinger összekötői feladattal a német követség és a végleges megoldásért felelős német és magyar szervek között.²⁴ Ribbentrop jóváhagyásával²⁵ Hezinger április vége felé érkezett Budapestre.²⁶ Június közepéig maradt Magyarországon, ekkor Theodor Horst Grell váltotta fel.²⁷ Magyarországi tartózkodása során Hezinger sorra látogatta a gettókat és a gyűjtőtáborokat, ahonnan 100-200 idegen állampolgárságú zsidót kiemelt.²⁸ Mint az *Inland II.* tapasztalt diplomatája, Hezinger nemcsak ezeknek a zsidóknak az azonosításával és kiválogatásával foglalkozott, hanem kényes kapcsolattartási kérdésekkel is a német követség és Eichmann Sonderkommandója között. Hatékonyságát és „tapintatos” szolgálatait mindkét német szervezet értékelte Magyarországon. Sőt, felkérték Horst Wagnert, az *Inland II.* osztály vezetőjét, hogy hosszabbítsa meg szolgálati útját legalább a budapesti zsidók deportálásának befejezéséig. Mindkét szervezet kételyeinek adott hangot a Hezinger feladatait átállaló Grell képességeivel kapcsolatban.²⁹

A deportálások: az I. és a II. zóna

Az I. és II. zsidótlánítási műveleti zónaként nyilvántartott VIII., IX. és X. csendőrkörletből (Kárpátalja, Északkelet-Magyarország és Észak-Erdély) a deportálások az ütemterv szerint május 15-én kezdődtek meg napi négy tehervonat-rakománnyal. Minden szerelvény kb. 3000, tehergagyonokba zsúfolt személyt szállított, minden vagonban két vödört helyeztek el: az egyiket ivóvíznek, a másikat a testi szükségletekhez.³⁰ Az elsők közt evakuálták Kassa gettóját, a vasúti csomópontét, melyen át az összes deportálószerelvény elhagyta az országot. Aztán következett Munkács, Nagyszőlős, Máramarossziget és Kárpátalja többi gettója, majd az észak-erdélyiek.